

Føroyskur stíllur

Ársroynd 1982 1. g

1.

Føroysk blaðmannaskriving. (tekstuppgáva sí bls. 2).

Hvat heldur tú um ta húsán, Eilíf Samuelson, landsstýrismaður, hevur um føroyska blaðmannaskriving?

2.

Málspurningurin (tekstuppgáva sí bls. 3 og 4).

a) Ger ein samandrætt av teimum sjónarmiðum, ið koma fram í hesi fundarfrásegningi.

b) Gev nokur dømi um munin á málburði og rættsskriving í hesi grein og á vanliga skrivingarlagnum í dag.

c) Hvørja støðu hevur tú til hetta evnið?

Allir spurningar skulu svarast, men tú ræður fyrri, hvat tú leggur dentin á.

gamalt felag. Talið á blaðfólki sum hava arbeitt burturav í hesum yrki hevur óngantíð verið stórt. Tí hevur virksemd eisini verið avmarkað. Men nú síðani fleiri blaðmenn eru byrjaðir at arbeiða burturav á blaðum og í útvarpi er gongd komin á felagið. Blaðmenn flest hava kent tað sum ein sjálvsagdan lut at víðka um virksemd í felagnum.

Fundur hava verið hildnir. Hundræðals tímar eru farnir til at kjakast um arbeiðs- og lönarvirkisfaktini. Hvussu blaðmenn kunnu fáa ein sáttmála við blaðini, sum tryggjar teimum rimilgar arbeiðsumstøður og løn. At handverkið fær umstøður at virka í, so at lesarin fær virðing fyrri hesum yrki.

Nógv virksemd

Men hvussu við Dagblaðnum! Hvønn leiklut hava blaðmenn á hesum blaði í tí felag, sum so náttúrliga skuldi verið teirra eigna! Ongan. Blaðmenn á Dagblaðnum ynskja als ikki at vera limir í Blaðmannafelagnum, og eru tað heldur ikki í dag. Siggyja tit ikki, hvussu Óli Breckmann fróðir seg! Á hansara egnu blaðmenning varð sít eigna felag! Ein sonn bumba í hansara antifakfelagshugsan og politikki. Vit vita, at Óli Breckmann hevur anstýgt fyrri øllum felogum, sum virða einstøku limirnar sum sjálvsstøðug individ í einum demokratiskum samfelag.

Sjálvur haldi eg, at tað er at vanvirða sít eigna yrki við at mótarbeiða, at starvsfelagar ynskja at skapa yrkinum — handverkinum betri umstøður. Tað hevur verið ein rúgva av fyrilestrum og skeiðum í m.a. føroyskum máli, blaðetikki o.s. just innan karmar blaðmannafelagsins. Hetta hava verið góðir fundir, tí nógv hevur verið kjakast aftur og fram. Líka so væl sum eitt fritt orðaskifti úti í samfelagnum skal vera grundstúlin undir okkara demokratisku samfelagsskipan, so haldi eg, at eitt sum orðaskifti og skeiðvirksemd innan eitt áhugafelag kann vera ein tóð-

andi táttur í menningini av einum blaðmanni og blaðmannayrkinum.

Eru blaðmenn Dagblaðsins ikki við í felagsarbeiðinum, tí teir eru bangnir fyrri at avdúka seg sjálvar sum reingjandi blaðmenn ella tí teir eru so støðfastir í eini ávisari askoðan, at teir ynskja ikki at nakar skal sleppa at pilka við!

Og hvussu við tykkum mongu fólkaflaksmönnum og kvinnum kring landið! Taka tit undir við, at tykkara mál-gagn vanvirðir grundleggjandi prinsippini fyrri tí demokratii, sum tit siga fólka-flokkurin vil verja.

Tað hevur mangan verið spurt, hvi tit ikki tala at. Fåur hevur talað at. Tá verður ein noyddur at trúgva, sum tit taka undir við hesari manninkandi skriving. Ansíð eftir at ikki eisini tit ein dag fara skeiv eins og við hendingini við stílevninum í Hoydølum.

Persónar

At Dagblaðið skrivir, at Blaðmannafelagið er eitt óvirkiligt felag hevur eisini samband við tað, at tað sita tveir blaðmenn á Sosialinum í nevndini. Hogni Djurhuus, sum er formaður og Johan Mortensen, fyrrverandi formaður í felagnum.

Slikir menn hava tókk uppiborna fyrri, at teir vilja brúka av síni litlu fríttíð at skapa sær sjálvum og sínum starvsfelogum betri kor at virka undir sum blaðmenn her heima.

Her visir muran seg aftur í Dagblaðnum. Av tí at hesir báðir nevndarlimir arbeiða á Sosialinum, skal klikkjast niður á tað arbeiði teir avrika í Blaðmannafelagnum.

Kann lesari ikki nú siggyja, hvussu verður arbeiðt fyrri, at alt skal passa inn í puslu-spælið hjá Óla Breckmann og hansara fylgisneytum.

I nevndu greinum verður tósáð um blaðmannaskúla í Føroyum. Hetta verður so sett í samband við týðningin at fáa betri kunnleika til føroyska málið. Tað skal so Blaðmannafelagið eiga, at

teir hava gjørt nakað fyrri limirnar m.a. við skeiðum í føroyskum sum ein byrjan.

Hvat viðvíkur blaðmannafelagnum uttúgvung so veit eg, at nevndin í Blaðmannafelagnum arbeiðir við at fáa journalistaskúlan í Árhús at góðtaka, at føroyingar sleppa á skúlan uttan fyrst at skula til Danmarkar til upptøkurroynd. Tað kunnu umframt nevnt fleiri onnur mál, sum felagið arbeiðir við. Tað skal eg lata liggja her.

Lesarabrevini

Eg skal her at enda nevna enn eina síðu av dagblaðsmurini — eisini í samband við nevndu greinir. Tann 19. mai góðar 10 dagar aftaná fyrstu greinina í Dagblaðnum er eitt lesarabrev í sama blaði við yvirskriftini »Eilíf og blaðmannaskúlin«. (Metingarnar, sum eg her geri mær, eru fyrri egna rokning). Tað er minn hugsan, at blaðstjórin ella ein blaðmaður hevur skrivað hetta lesarabrev. Tað skal nýtast sum eitt alop á Eilíf Samuelson fyrri hansara úttalisi um, at blaðmannaskúli skal setast á stovn í Føroyum. Nakað sum Eilíf so seinni sigur ikki eru hansara orð. Men...hensigten helliger midlet...eisini í lesarabrevinum í Dagblaðnum. Aftaná at hava lisið Dagblaðið í fleiri ár — greinar sum lesarabrev — hómost mannagongdin við blaðskriv-ingini.

Dagblaðið leitar fram ávis úttalisi, reingir tey ella konstatarar nýggj, endurgevur røður, fyrlestrar og orðaskifti á fundum við tí eina endamáli at øll skrivning skal samsvara við Dagblaðshugsjónina. Tá hetta er gjørt skrivir blaðið sjálf lesarabrev, sum taka undir við greinum í Dagblaðnum. Hetta eru lesarabrev, sum sverta út og útspilla offri enn meira. Hetta skal so geva fólki varhugan av, at lesarar av Dagblaðnum taka fullt og heilt undir við skrivningini.

I lesarabrevinum »Eilíf og blaðmannaskúlin« skrivir Óli Breckmann ella blaðmaður á Dagblaðnum m.a., at tað er burturvið av landsstý-

Eilíf Samuelson:

DAGBLAÐIÐ 7.5.82.

Føroysk blaðmannaskriving ríður niðarlaga

Føroysk blaðmannaskriving ríður so niðarlaga, at vit hava avgjørt brúk fyrri einum føroyskum blaðmannaskúla. Og Blaðmannafelagið er eitt sera óvirkiligt felag.

Hetta sigur Eilíf Samuelson, landsstýrismaður, í samrøðu við Dagblaðið.

Landsstýrismaðurin í hvat fundurin veruliga smíði seg um. Eilíf Samuelson heldur, at møguleiki kundi verið fyrri, at ein blaðmannaskúli varð settur á stovn saman við Føroyamáls- og Fróðskaparsetrinum. Møguleikin skuldi verið góður fyrri, at námsingarnir fingju holla undirvising

í føroyskum, sum er hav- útbreyttur hjá einum føroyskum blaðmanni, tá journalistiska arbeiðið ikki verður tikið upp í part, sigur Eilíf Samuelson.

Einki er, sum forðar fyrri, at undirvising eisini kann gevast á journalistiska økinum — serliga við føroyskum samfelag: mál- um fyrri eyga, sigur hann.

ONGAR ÆTLANIR Blaðmannafelagið í Føroyum tykist harafturimóti ikki halda, at brúk er fyrri einum slíkum skúla. Landsstýrið hevur ónga áheitan fingið frá felagnum at fara undir fyrri-

reikingar til ein blaðmannaskúla í Føroyum, og sum held kann sigast um hetta felagið, at tað ger ikki nógv fyrri, at limirnar fáa møguleikar at betra kunnleikan á hesum økinum.

— Landsstýrið hevur ónga nágreiniligar ætlanir um at seta á stovn ein blaðmannaskúla í Føroyum, men kemur føroyska blaðmannafelagið við einum ynski um, at tilkúrt skuli verður settur á stovn, kunnu vit altíð tala um hetta, sigur Eilíf Samuelson, landsstýrismaður, at enda í samrøðu við Dagblaðið.

Eilíf Samuelson, landsstýrismaður:

DAGBLAÐIÐ 26.5.82.

Grundarlag ikki fyrri blaðmannaskúla í Føroyum

— Eg eri fult og heilt greiður yvir, at grundarlag er ikki fyrri einum serstøkum blaðmannaskúla í Føroyum. Skal talan verða um nakra útúgvung av blaðmonnum í Føroyum, so var besta, — og kanska einasta leiðin — at fylgja undirvisningini í føroyskum á Fróðskaparsetrinum, eftirsum grundarlag undir allari blaðmannaskriving er hollur kunnleiki til málið, sigur Eilíf Samuelson í viðmerkingum til grein og lesarabrev í Dagblaðnum.

— I Dagblaðnum nr. 36 ger ein, ið nevur seg And. Jen, nakrar viðmerkingar til ein greinastubba, sum blaðið hevði í nr. 33 eftir

at hava tósáð við meg í telefonini.

— Fyrst má eg viðganga, at umræddi greinastubbi er eitt skuldamál um illa umhugsan.

nalistikk — fyrri at siga tað soleiðs.

— Greinin er ein bland-ingur av nakrum, sum eg hava sagt, og áskoðan og støða hjá blaðmanninum.

Eg kann hugsa mær, at á einum blaðmannaskúla læra teir, at hetta er grovasti feilir, ein blaðmaður ger. Sjálvandi skal blaðmaðurin kunna siga sera meining, men so skal tað verða fyrri egna rokning, sigur Eilíf Samuelson.

I yvirskriftini stendur m.a., at føroysk blaðmannaskriving ríður niðarlaga, og at Blaðmannafelagið er eitt sera óvirkiligt felag. Handa orðing er blaðmanns og ikki min, sum blaðið vil gera tað til

EINKI GRUNDLAG

— Eg eri fult og heilt greiður yvir, at grundarlag er ikki fyrri einum serstøkum blaðmannaskúla í Føroyum, og tað segir eg eisini í samrøðu. Eg visti á, at um talan skuldi verða um nakra útúgvung av blaðmonnum í Føroyum, so var besta og kanska einasta leiðin at fylgja undirvisningini í føroyskum á Fróðskaparsetrinum, eftirsum grundarlag undir allari blaðmannaskriving er hollur kunnleiki til málið.

— Haraftur kundi hugast, at setrið vil atítt til blaðmannundirvising kundi fyrrsepað skól. Á viðgjördu evni, sum eru serliga týðingamikil fyrri hesa útbúgving.

— Talan hevur sostatt óngantíð verið um at seta ein kostnaðarmiklan

hagri larrigevn á stovn í Føroyum, har minni enn 1,5 mæningar verða ut-lærð »fólga«, sum And. Jen skrivir, sigur Eilíf Samuelson í viðmerking til skeiðgreinina um málið

Niðurstøða

Ein treyt fyrri at kunna verja á og menna frælsið í einum demokratiskum samfelag er eitt breitt og skaltigt orðaskifti. Forteyrtirnar fyrri slik um orðaskifti eru m.a. ein upplýsing sum ikki reingir veruleikan.

Dagblaðið ynskir eina ein-

oygda upplýsing út til lesaran.

Blaðið spælir uppá tað litla og tað ónda í okkum menniskjum. Blaðið dyrkar hesar eginleikar fyrri at fremja síni áhugamál. Eginleikarnir eru óvund, vanvirðing, hatir, haðan og misálit.

Dagblaðið hjúklar og heldur liv í hesum eginleikum fyrri á tann hátt at fremja nokur egoistisk sjónarmið hjá øknum fólum.

Dómurin í sakarmálinum millum Sosialin og Dagblaðið o.a. er fallin. Sosialurin tapti. Nú fer so sakin til landsrættin. Men uttan mun til hvat her enn hendir, so mugu øll, ið lesa Dagblaðið viðganga, at Dagblaðið sum blað fólka-flokkssins vil fremja almenna upplýsing við hjálp av vanvirðing, haðan og reingjan.

PS. Ætlan mín var eisini at nema eitt sindur við so nevnda Planktonmálið, har Dagblaðið eisini hevur sýnt kynstur síni í vanvirðisligari skriving. Hetta má koma eina aðru ferð. Annars vil eg takka Martini Fjallstein á 14. September fyrri hansara fráluku greinar um just hetta mál.